

нижчим фітоекстракційним потенціалом до складу якої входять переважно деревно-чагарникові рослини: сосна кримська, сумахи, таволги та 2 види пенстемонів, у яких концентрація свинцю не перевищувала 150 мкг/г сухої речовини. Наведена тенденція підтверджується і розрахованими показниками внутрішньотканинного забруднення, які для деревно-чагарникових рослин були мінімальними, а для пенстемонів, як і у попередніх варіантах дослідів, відмічена слабка ефективність функціонування бар'єру «грунт-рослина».

Таким чином найактивніше функціонування бар'єрних механізмів на шляху надходження важких металів до кореневої системи рослин відмічене для деревно-чагарникових рослин, зокрема для сосни кримської, ялини звичайної та сумаху пухнастого, у яких рівень перерозподілу токсикантів в системі «грунт-рослина» виявився мінімальним.

Література

1. Алексеев Ю.В. Тяжелые металлы в почвах и растениях. – Л.: Агропромиздат, 1987. – 142 с.
2. Взаємодія рослин з техногенно забрудненим середовищем / Коришков І.І., Котов В.С., Міхеєнко І.П. – К.: Наукова думка. – 1997. – 175 с.
3. Кулагин А.А., Шагиева Ю.А. Древесные растения и биологическая консервация промышленных загрязнителей. – М.: Наука, 2005. – 190 с.

АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА АГРОЛАНДШАФТИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Подзерея Р.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Сучасне використання земельних ресурсів Черкащини не відповідає вимогам раціонального природокористування. Питання захисту ґрунтів від шкідливого антропогенного впливу, підвищення їх родючості й ефективного використання набувають особливого значення.

Інтенсивне використання сільськогосподарських угідь без належного екологічного обґрунтування не тільки не забезпечує відтворення ґрунтової родючості, але і викликає суттєві порушення в агроекосистемі, призводить до погіршення якості агроландшафтів, а отже і їх деградації, а саме: ерозії ґрунту, забруднення хімічними речовинами, засолення, заболочення, а також пряме знищення і відведення ґрунтів під споруди, забудови, водосховища. Існує ще і природний вплив на ґрунти, який відбувається постійно. В процесі розвитку планети мінеральні і органічні речовини підтримують природну рівновагу і не порушують звичайних геологічних процесів. Причиною негативного антропогенного впливу на ґрунт є бездумна, корислива людська діяльність, а наслідків – багато, одним з яких є: виснаження. Виснаження ґрунтів – це стійка втрата родючості, зумовлена розвитком шкідливих процесів, які призводять до порушення фізичних і хімічних властивостей ґрунтів, до втрати поживних речовин. Виснаження ґрунтів, а часто і їх повне виведення із сільськогосподарського використання відбувається в результаті заростання їх бур'янами, кущами, засипання піском, нераціональної експлуатації зрошуваних систем, що призводить до інтенсивного підтоплення і засолення ґрунтів; внаслідок порушень агротехнічних заходів, неправильного розорювання схилів, непомірного

випасання худоби і таке інше [1]

Основними джерелами забруднення сільськогосподарських угідь є: великі промислові комплекси чорної і кольорової металургії, хімічної промисловості, транспорт, комунальні підприємства, тваринницькі комплекси та хімізація сільського господарства в цілому .

Значний вплив на забруднення важкими металами ґрунтового покриву здійснюють міський пил, аерозолі, які переносяться вітром в сільськогосподарські райони. Із великої кількості важких металів, які забруднюють агроландшафти, найнебезпечними є: свинець, ртуть, цинк, кадмій тощо.

Нагромаджуючись у ґрунтах важкі метали негативно впливають на мікрофлору, склад і властивості ґрунтів, знижують їх родючість. Забруднення ґрунтів викидами промислових підприємств здійснюються не тільки через атмосферу. Токсичні елементи в значних кількостях потрапляють також і в міські стічні води, які також несуть небезпеку забруднення. Іншим, значним джерелом забруднення ґрунту є автомобільний транспорт. Автотранспортні забруднення повітря, води і ґрунту, особливо свинцевімісними компонентами, ведуть до зниження родючості ґрунтів, погіршення їх водно-хімічних властивостей, зниження урожайності сільськогосподарських культур, особливо на ділянках, що знаходяться близько до автомобільних доріг. З покриття доріг дощовими стоками в прилегли ґрунти переноситься бензин, масла, мазут, різний бруд з великою кількістю важких металів.

Повсюдне поширення ерозії на території всіх зон України вимагає для боротьби з нею великих зусиль та значних затрат. Руйнування ґрунтів водною та вітровою ерозією завдає значної шкоди всім галузям народного господарства. Щороку мільйони кубометрів родючих земель виносяться з ярів у ріки, озера, ставки. Слід відмітити, що на території Черкаської області процеси ерозії проходять досить інтенсивно, оскільки її розчленований рельєф сприяє посиленому стоку талих і дощових вод. Найбільшої шкоди ерозійні процеси завдають господарствам Канівського, Корсунь-Шевченківського, Смілянського та Чигиринського районів. В цій місцевості щороку весняними та дощовими водами розмиваються яри, ускладнюється механізований обробіток земель, змивається поверхній родючий шар ґрунту.

В цілому, для захисту агроландшафтів від основних деградаційних процесів, підвищення родючості та покращення якості ґрунтів, відповідно до умов природно-економічних зон, застосовуються інтенсивні системи землеробства, до яких належать такі основні заходи:

- 1) правильна організація території господарства та вдосконалення структури земельних угідь;
- 2) раціональна структура посівних площ та систем сівозмін;
- 3) використання високоякісного сортового насіння із застосуванням прогресивних способів догляду за посівами;
- 4) правильного внесення різних видів добрив;
- 5) використання засобів захисту рослин для боротьби з бур'янами, хворобами та шкідниками основних сільськогосподарських культур;
- 6) меліоративні заходи;
- 7) боротьба з ерозійними процесами з визначенням правильного співвідношення і розміщення на схилах полів, лісосмуг, доріг;
- 8) застосування комплексної механізації та впровадження високої культури обробітку ґрунту.

Література

1. Лаптев И.Д. Экологические проблемы.- Мысль, 1982. - 245с.

БІОРІЗНОМАНІТТЯ В УЯВЛЕННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.

Рентюк К.К.

Таврійський державний агротехнологічний університет, м.Мелітополь

Реалії сучасного життя вимагають посилення природоохоронної діяльності щодо збереження тваринного і рослинного світу в їх розмаїтті. Тому разом з розробкою методів спостереження, оцінки та прогнозу стану біоти, необхідним стає й управління біорізноманіттям флори і фауни. Ми розуміємо управління станом біоти як систему спрямовану на регулювання чисельності біоти на видовому, популяційному і екосистемному рівнях, а також дії спрямовані на формування екоцінностних настановлень природокористувачів, тобто готовності до природоохоронної діяльності.

Збереження, відтворення та охорона біорізноманіття тваринного і рослинного світу є науковою проблемою не тільки біологів та екологів, а й може бути предметом соціально-психологічного дослідження. В психології останні роки формується новий науковий напрям – екологічна психологія, предметом дослідження якого є екологічні цінності (О.В. Крюкова, В.Є. Борейко та ін.), особистісні відношення до природи (В.А.Ясвін, С.Д.Дерябо та ін.), уявлення про живу природу (Д.Ф.Петяєва, І.В.Кряж).

Саме адекватне уявлення про довкілля є підґрунтям готовності до природоохоронної діяльності. Образ навколишнього природного середовища має свою репрезентацію в когнітивному компоненті екологічних настановлень.

Мета дослідження полягає в визначенні уявлення студентської молоді про склад біоти рідного краю.

Для досягнення цієї мети було поставлено наступні завдання:

1. Проаналізувати методологію дослідження уявлення про біоту;
2. Визначити методіку дослідження уявлення про флору і фауну рідного краю у студентської молоді;
3. Дослідити особливості структури «біорізноманіття рідного краю» в ментальному просторі студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. Методологія дослідження визначається у філософському осмисленні поняття «світ природи», місця людини в «світі природи», цінності існування на рівнях особина-вид-популяція-екосистема, відображенні «світу природи» в уявленні людини.

Буття «світу природи» не має обмежень в часі і просторі. Як не створене людиною воно має трансцендентне походження і самостійну реальність й стала в силу об'єктивних причин середовищем існування людини. Протириччя залежності людини від Природи і відчуження людини від умови свого існування як емоційно-когнітивна проблема має свої прояви в агресивно споживацькому ставленні людини до Природи, знищенні її.

Як біологічна істота Людина залежна від «світу природи», а як духовно-обумовлена за наявності розуму має панувати цим світом за для гармонійного, коеволуційного розвитку [1]. Тому «благочиння перед життям» [2] надає вимір рівнозначної цінності існування як людини так і природи в усіх можливих рівнях існування від угруповань до універсальної